

27.11.2025

lausuntopalvelu.fi

Viite: OPH-6492-2025

Tehyn lausunto Sosiaali- ja terveysalan erikoisammattitutkinnon perusteiden luonnoksesta

Tehy lausuu Sosiaali- ja terveysalan ammattitutkinnon perusteiden luonnoksesta yhdessä Suomen Bioanalyttikot ry:n, Suomen Kätilöliiton, Suomen Lastenhoitoalan ammattilaiset, Suun terveydenhoidon ammattilaisten, Suomen Jalkojenhoitaja- ja Jalkaterapeuttiliiton ja Kuntoutusohjaajat ry:n kanssa.

Opetus- ja kulttuuriministeriön asetusta ammatillisen koulutuksen tutkintorakenteesta on muutettu vuonna 2024 (VN/32691/2024) siten, että 1.1.2027 lähtien ammatillisen koulutuksen tutkintorakenteesta löytyy uusi sosiaali- ja terveysalan erikoisammattitutkinto. Uudistuksen myötä poistuvat oheiset erikoisammattitutkinnot, tutkinnon perusteet sekä tutkintonimikkeet:

- Immobilisaatiohoidon erikoisammattitutkinto 180 osp (OPH-839-2018). Tutkintonimike: Kipsimestari.
- Kuntoutus-, tuki- ja ohjauspalveluiden erikoisammattitutkinto 180 osp (OPH-492-2018). Tutkintonimikkeet: Vammaisalan erityisohjaaja, Näkö-vammaistaitojen ohjauksen erityisasiantuntija, Työvalmentaja.
- Mielenterveys- ja päihdetyön erikoisammattitutkinto 180 osp (OPH-2666-2017). Ei tutkintonimikettä.
- Vanhustyön erikoisammattitutkinto 180 osp (OPH-3285-2020). Tutkintonimikkeet: Ikääntyneen ihmisen palveluohjaaja (EAT), Muistihoitaja (EAT), Ikävalmentaja (EAT), Saattohoitaja (EAT).

Uudistuksen esivalmistelu on käynnistynyt vuonna 2023 (OPH-5247-2023) ja nyt lausunnolla olevat sosiaali- ja terveysalan ammattitutkinnon perusteet on tarkoitus tulla voimaan 1.1.2027.

Tehyn huomiot tutkinnon perusteiden luonnoksen työelämälähtöisyydestä ja tutkinnon muodostumisesta

Mielestämme tutkinnonperusteissa on pääosin huomioitu työelämälähtöisyys. Lisäksi on arvostettavaa, että valmisteluvaiheessa on tehty tiivistä yhteistyötä eri verkostojen asiantuntijoiden kanssa, mikä on varmistanut tutkinnon perusteiden työelämälähtöisyyttä. Tutkinnon osat kattavat keskeisen osaamisen. Kuitenkin paikoin herää huoli toisaalta tutkinnon osien perustutkintotasoisista kriteereistä ja toisaalta taas päällekkäisyydestä korkeakoulututkintojen tarjoamista opinnoista. Edellä mainittu ei ole mitenkään tarkoituksenmukaista koulutusjärjestelmässä. Molemmat tilanteet voivat myös johtaa opiskelijan turhautumiseen opinnoissaan. Toisaalta on kuitenkin erityisen tärkeää, että erikoisammattitutkinto tuottaa sellaista osaamista, mikä ei ole päällekkäistä korkeakoulututkintojen kanssa. Edelleen toteamme kuitenkin, että tutkinnon perusteet mahdollistavat STM Hyväntöön ohjelman mukaisesti lähihoitajien urapolut, mikä on ilahduttavaa.

Tutkinnon perusteissa on kuitenkin joitakin kokonaisuuksia, joista olemme huolissamme ja suhtaudumme niiden tuottamaan osaamiseen ja työelämälähtöisyyteen erittäin kriittisesti, koska niissä on paljon päällekkäisyyttä korkeakoulututkintojen kanssa. Erityisen huolestuttavassa määrin päällekkäisyyttä on esimerkiksi Seksuaali- ja lisääntymisterveyden edistäminen ja ohjaus tutkinnon osassa; Akuuttihoitotyön osaamisalassa; Infektioiden ehkäisy ja torjunnan osaamisalassa; Jalkojen hyvinvoinnin osaamisalassa.

27.11.2025

Planetaarisen terveyden osaamisalan kohdalla mietityttää erityisesti se, miten työnantajat tunnistavat sen tuottaman osaamisen. Ikääntyneiden hyvinvoinnin edistämisen osaamisala ja tutkintonimikkeet Muistihoitaja sekä Ikääntyneen palveluohjauksen erikoisosaaja niin ikään askarruttaa työllistymisen ja koulutuksen osalta. Tällä hetkellä näyttäisi siltä, että työnantajat rekrytoivat Muistihoitajia, mutta edellyttävät sairaanhoitajan pätevyyttä. Näin ollen tutkinnon suorittaminen ei edistä lähihoitajan urapolkua.

Lisäksi on erittäin todennäköistä, että työnantaja pyrkii halpuuttamaan osaamista ja maksaa alempaa palkkaa kuin sairaanhoitajille, siitäkin huolimatta, että mahdollisesti siirtää työtehtäviä sairaanhoitajilta. Edelleen pitää muistaa, että erikoisammattitutkinto on tasolla EQF 5 ja sairaanhoitaja EQF 6. Vaativissa työyksiköissä, kuten esimerkiksi päivystyksissä ja teho-osastoilla, on hyvin paljon työtehtäviä, jotka edellyttävät EQF tason laaja-alaista osaamista. Näin ollen työjärjestelyin pitää työnantajan huomioida tehtävänjako niiden työntekijöiden osalta, joiden koulutus on alemmalla tasolla.

Tutkinnon muodostuminen on tarkoituksenmukainen. On hyvä, että kaikille tutkinnonsuorittajille on yhteinen pakollinen tutkinnon osa Erikoisosaaminen sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisena, 15 osp. Kyseinen tutkinnon osa luo edellytykset sille, että opiskelijat, joilla on erilaiset lähtökohdat, voivat aloittaa vaativat erikoisammattitutkinto-opinnot yhtenäisin valmiuksin. Valinnaisten tutkinnon osien laaja valikoima tarjoaa sekä tutkinnon suorittajille että yksittäisiä tutkinnon osia suorittaville täydennyskoulutautujille mahdollisuuden kehittää ja päivittää osaamistaan työelämän tarpeiden mukaisesti.

Jalkojen hyvinvoinnin osaamisalasta kuitenkin näyttäisi puuttuvan pakollinen tutkinnon osa Erikoisosaaminen sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisena, 15 osp. (s.9) Mielestämme olisi tärkeä, että myös tämä osaamisala muodostuisi yhdenmukaisesti muiden osaamisalojen kanssa.

Tehyn huomiot tutkintonimikkeistä

Tutkintonimikkeet ovat tarkoituksenmukaiset ja kuvaavat hyvin ko. työtehtävää. Työelämän näkökulmasta on merkityksellistä, että tutkintonimike kuvaa koulutusta, tutkintoa ja tehtävää, koska se vahvistaa opiskelijan ja työntekijän ammatti-identiteettiä. Lisäksi tutkintonimikkeet helpottavat rekrytointia. Luonnollisesti työnantajille pitää viestiä aktiivisesti tutkintonimikkeisiin johtavasta uudistuneesta koulutuksesta ja sen tuottamasta osaamisesta, jotta työntekijän osaaminen saadaan täysimääräisesti hyödynnettyä ja toisaalta myös huomioitua palkkauksessa. Tiedostamme myös, että tutkinnon perusteiden valmistelussa tutkintonimikkeiden laatiminen on ollut haasteellista ja ratkaisuihin on ollut väistämätöntä tehdä kompromisseja. Ensi arvoista on, että tutkintonimikkeet kuvaavat mahdollisimman hyvin erikoisosaamista ja työtehtävää.

Jalkojen hyvinvoinnin osaamisalan tutkintonimike Jalkojen hyvinvoinnin erikoisosaaja on liian yleispätevä, eikä työympäristössä kerro selkeästi, mitä toimenkuvaan kuuluu. Etenkin yrityspuolella on sekoitettavissa jalkaterapeutin työnkuvaan. Kuluttajat eivät ymmärrä osaajan ja asiantuntijoiden eroavaisuuksia, eikä toki asiantuntija sanaa ole jalkaterapeutilla. Ehdotamme tutkintonimikettä Jalkojen perushoidon erikoisosaaja.

Muuten tutkintonimikkeiden yhteyteen olisi hyvä lisätä EAT, näin se kuvaisi paremmin, mikä koulutus henkilöllä on. Vastaava malli on ollut jo pitkään käytössä ammattikorkeakouluissa esimerkiksi sairaanhoitaja AMK ja sairaanhoitaja YAMK. Tällä voisi olla positiivisia ja selkeyttäviä vaikutuksia työelämässä, koska se lisäisi erikoisammattitutkintojen näkyvyyttä ja tunnistettavuutta.

27.11.2025

Huomiot akuuttihoitotyön osaamisalasta

Tutkinnon perusteissa on syytä huomioida selkeämmin ja tarkemmin erikoisammattitutkinnon suorittanut lähihoitaja tai tutkintoa suorittava opiskelija voi toimia työryhmän jäsenenä, oman vastuualueen ja tehtävänkuvan mukaisesti. On erittäin tärkeä huomioida, että sairaanhoitajan tutkinnon suorittaneella on huomattavasti laajempi lääkehoidon teoriaosaaminen ja myös pidemmät ammattitaitoa edistävät harjoittelut, joissa vahvistetaan lääkehoidon osaamista. Tällaisessa laajuudessa ei lähihoitaja ole hankkinut lääkehoidon osaamista muun muassa farmakologiasta ja lääkelaskennasta.

Näin ollen kriteeri: Toteuttaa ja arvioi vaativaa lääkehoitoa eri antoreitein lääkärin ohjeistuksen mukaisesti, on liian vaativa tehtävä, jota voi toteuttaa akuuttihoitoyössä vain vähintään sairaanhoitajatutkinnon suorittanut. Kriteeri: Hän hallitsee akuuttihoitoyöksen teknologiat, lääkehoidon toteuttamisen ja tiimityöskentelyn eri toimintaympäristöissä, kuten sairaalan päivystyksessä, ensihoidossa ja tehohoidossa on liian vaativa EQF 5 tason ammattihenkilölle.

Onkin syytä miettiä, millaisissa tilanteissa lähihoitajan urapolku olisi tarkoituksenmukaisempaa ohjata sairaanhoitajan opintoihin erityisesti silloin, jos esimerkiksi teho-osastolla ei ole mahdollista eriyttää lähihoitajan tehtäviä sairaanhoitajien tehtävistä.

Lisäisimme osaamisalakuvaukseen ”Hän tunnistaa nopeasti potilaan tilan muutokset, arvioi hoidon tarpeen ja toteuttaa hoitotoimenpiteitä kiireellisissä ja kriittisissä tilanteissa.” työryhmän jäsenenä, vaikka myöhemmin todetaankin, että osaja voi toimia....tehtävissä yhteistyössä eri ammattiryhmien kanssa.

Huomiot elämän loppuvaiheen hoitotyön osaamisalasta

Kuvaus osaamisalasta on tarkoituksenmukainen ja kuvaa hyvin saattohoidossa tarvittavaa saattohoitajan osaamista.

Huomiot ikääntyneiden hyvinvoinnin edistämisen osaamisalasta

Kuvaus osaamisalasta on tarkoituksenmukainen ja kuvaa hyvin ikääntyneen hoidossa ja hyvinvoinnin edistämisessä tarvittavaa osaamista. Osaamisala tarjoaa laajat erikoistumismahdollisuudet kolmen eri tutkintonimikkeen ansiosta. Tutkinnon suorittanut voi työskennellä ikävalmentajana, muistihoitajana tai palveluohjaajana esimerkiksi kotihoidossa, palvelutaloissa, asumispalveluissa sekä kuntouttavissa yksiköissä.

Huomiot infektioiden ehkäisyn ja torjunnan osaamisalasta

Kuvaus osaamisalasta on tarkoituksenmukainen ja kuvaa hyvin tutkinnon osan tuottamaa osaamista. Osaamisala on erittäin merkityksellinen ja ajankohtainen. Tutkinnon suorittanut voi toimia kouluttajana ja kehittäjänä infektioiden torjuntatyössä sekä arvioida riskitilanteita ja niiden hallintaa. On kuitenkin tärkeä huomioida, että koulutus ei voi tuottaa laaja-alaista osaamista, koska opiskelu tapahtuu yleensä oman työn ohella omassa työpaikassa. Lähihoitajan osaaminen on suppeampi kuin esimerkiksi sairaanhoitajan, joka erikoistuu Infektioiden ehkäisyyn ja torjuntaan. Olisikin tärkeää, että tutkinnon suorittaneen osaamista osataan hyödyntää niin varhaiskasvatuksessa kuin ympärivuorokautisessa hoidossa, ja työnantajat hyödyntäisivät koulutusta täydennyskoulutuksessa. Nykyisin lienee harvinaista esimerkiksi varhaiskasvatuksessa, että työyhteisössä olisi infektioiden ehkäisyn ja torjunnan erikoisosaaja kouluttamassa ja perehdyttämässä sekä kehittämässä. Lisäksi koulutuksessa on tärkeä huomioida, että koulutus ei tuota päällekkäistä osaamista korkeakoulujen koulutuksen kanssa. On myös tarkkaan mietittävä koulutusta toteutettaessa, mitkä ovat tutkinnon suorittajan todelliset mahdollisuudet työllistyä koulutustaan vaativiin tehtäviin. Edelleen on syytä vielä varmistaa, että ammattitaitovaatimukset eivät kuvaa päällekkäistä osaamista korkeakouluopintojen kanssa.

27.11.2025

Huomiot jalkojen hyvinvoinnin osaamisalasta

On hyvä, että osaamisala painottuu käytännön hoitoon ja asiakasohjaukseen. Eikä siten ole päällekkäinen korkeakoulutututkinnon kanssa, mikä laajentaa osaamisen kliiniseen asiantuntijuuteen, kehittämiseen ja tutkimukseen. Osaamisala antaa myös valmiuksia jatko-opintoihin, kuten jalkaterapeutin koulutukseen. Koulutuksessa on tärkeä huomioida, että ei tuoteta päällekkäistä koulutusta korkeakoulujen jalkaterapeuttikoulutuksen kanssa. Osaamisalan suorittaneet toimivat pääasiassa perushoidon ja ennaltaehkäisyn parissa, kun taas jalkaterapeutit hoitavat vaativampia, lääketieteellistä osaamista edellyttäviä tilanteita. Tämä selkeä työnjako vähentää päällekkäisyyttä ja lisää palvelujen saatavuutta.

Työelämän tarve on epäselvä. Yrittäjyysopinnot ovat tarpeellisia. Voisiko ohjata suoraan yksityiselle sektorille. Sillä julkisella tuskin resursseja terveiden jalkojen hoitoon. Tutkinnon sisältö ja osaaminen ei riitä jalkaterapeutin tehtävään julkisella sektorilla. Myös käypähoitosuositus tunnustaa jalkaterapeutin tähän rooliin.

Pesäero on pidettävä riskijalkojen, kuten diabeetikoiden ja reumaattikkojen jalkojen hoidossa. Tämä koskee myös vapaavalintaisia opintosisältöjä, joissa riski omien osaamisten ylittämiseksi kasvaa. Esimerkiksi jalkojenhoidon pakolliset tutkinnonosat painottavat vain terveiden jalkojen hoitoon, eikä haavanhoidon vapaavalintaisessa tutkinnon osassa tule olla valmiuksia toimia jalkahaavojen parissa. Sen sijaan pitäisi painottaa osaamista, milloin pitää ohjata potilas eteenpäin. Vain jalkaterapeuteille kuuluvia työtehtäviä, jotka ovat siten päällekkäisiä korkeakoulututkinnon osaamisvaatimusten kanssa, ovat riskijalkojen hoidontarpeen arvio ja hoitopolun suunnittelu, yksilöllisten kevennysten, tukien ja pohjallisten valmistus, jalkahaavojen hoito sekä yksilöllisten jalkineiden tarpeen arvio ja ohjaus.

Huomiot kuntoutus-, tuki- ja ohjauspalvelujen osaamisalasta

Osaamisalan kuvaus on suppea ja abstraktilla tasolla. Olisi hyvä, jos kuvausta voisi tarkentaa, jotta olisi mahdollista ymmärtää koulutuksen tuottama lisäarvo kuntoutuksen, tuen ja ohjauksen osaamiseen.

Ammattitaitovaatimuksissa päällekkäisyyttä kuntoutuksenohjaaja amk tutkinnon osaamisvaatimusten kanssa: Osaamisalan suorittanut osaa suunnitella ja toteuttaa kuntoutusta eri asiakasryhmille sekä tukea erityistä tukea tarvitsevien henkilöiden osallisuutta ja toimintakykyä. Hän hyödyntää monipuolisia ohjaus- ja kuntoutusmenetelmiä sekä tekee tiivistä yhteistyötä asiakkaan verkoston kanssa.

Hän voi työskennellä esimerkiksi vammaisalan, kuntoutuksen, näkövammaisten ohjauksen tai erityisen tuen palveluissa sosiaali- ja terveydenhuollon eri toimintaympäristöissä. (sivu 123)

Huomiot mielenterveys- ja riippuvuustyön osaamisalasta

Osaamisalan kuvaus tarkoituksenmukainen. Mielestämme kirjaus "tukee asiakkaita" kuvaa hyvin erikoisammattitutkinta suorittavan toimintaa ja tehtäväkuvaa. Myös tuen tarpeen huomiointi on tässä yhteydessä parempi vaihtoehto kuin esimerkiksi arvioida, mikä selkeästi kuvaa laajempaa ja syvempää osaamista, jota sitten taas voi hankkia korkeakouluopinnoissa.

Huomiot obduktiotoiminnan osaamisalasta

Osaamisalan kuvaus on tarkoituksenmukainen. Työtehtävä on vaativa ja patologilta on mitä ilmeisimmin siirtynyt paljon työtehtäviä obduktiotoiminnan erikoisosajalle. Tämä on havaittavissa työtehtävien tarkasta kuvauksesta. Muissa osaamisalakuvauksissa ei näin seikkaperäisesti ole tehtäviä kuvattu, mutta obduktiotoiminnan erikoisosajan osaaminen mitä ilmeisemmin varsin rajattu ja siksi tämä lienee mahdollista.

Huomiot planetaarisen terveyden osaamisalasta

27.11.2025

Ajan hermolla pysymisen vuoksi on tärkeä lisätä koulutustarjontaan ko. osaamisala. Ensisijaisesti pohdituttaa, kuinka työnantajat tätä osaamista tulevaisuudessa hyödyntävät ja toisaalta, miten sosiaali- terveysalan, kuntoutuksen ja varhaiskasvatuksen ammattihenkilöt tästä kiinnostuvat. Jatkossa on syytä seurata opiskelijamääriä, sekä työllistymistä koulutuksen mukaisiin työtehtäviin ja uuden osaamisalan mahdollisia kehittämistarpeita.

Huomiot tuentahoidon osaamisalasta

Osaamisalan kuvaus on tarkoituksenmukainen, mutta suppea. Lisäksi mielestämme seuraavaa: "Työtehtäviä ovat tuentahoidon erikoisosajaan, kipsaaja, kuntoutusohjaajan tai apuvälinetekniikan tukihenkilön tehtävät eri sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaympäristöissä" pitää muokata ja kohdistaa työympäristöihin, joissa tuennan erikoisosaja työskentelee ja kuvata esimerkein konkreettiset työtehtävät muiden ammattiryhmien maininnan sijaan. Tulee kuvata työtehtäviä ja tässä kohdassa ei ole kuntoutusohjaajan työtehtäviä. Kuntoutusohjaaja ammattina ja kuntoutusohjaajan työtehtävänä tulee poistaa tästä yhteydestä. Tällä erikoisammattitutkinnon koulutuksella ei voi toimia kuntoutusohjaajan työtehtävissä.

Tuentahoidon osaamisalan suorittanut hallitsee erityisryhmien tuentahoidon ja apuvälineiden käytön. Hän osaa suunnitella ja toteuttaa yksilöllisen hoidon, joka tukee asiakkaan toimintakykyä ja turvallisuutta. Hän kehittää tuentaratkaisuja yhteistyössä asiakkaan ja moniammatillisen tiimin kanssa. Työtehtäviä ovat tuentahoidon erikoisosajaan, kipsaaja, kuntoutusohjaajan tai apuvälinetekniikan tukihenkilön tehtävät eri sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaympäristöissä. (sivu 127)

Huomiot välinehuollon osaamisalasta

Osaamisalan kuvaus on tarkoituksenmukainen. Muokkaisimme Työtehtäviä ovat kappaleen seuraavasti:

"Työtehtäviä ovat välinehuoltajan ja välinehuollon palveluohjaajan tai muu välinehuollon osaamista tarvitseva sosiaali- ja terveysalan ammattilainen, joka toimii välinehuollon tehtävissä sosiaali- ja terveydenhuollon sekä eläinlääketieteen palveluissa, esimerkiksi sairaaloissa, terveyskeskuksissa ja toimenpideyksiköissä."

Muut huomiot

2.55- 2.58 tutkinnon osat olemme huomioineet aiemmissa lausunnoissa, joten emme kommentoi niitä. Myös rokotusosaamisesta olemme kommentoineet aiemmin eikä meillä tässä vaiheessa lisättävää.

Monien tutkinnon osien ammattitaitovaatimukset ovat tällä hetkellä hyvin laajoja ja osin hajanaisia. Lisäksi ammattitaitovaatimukset ovat monin paikoin päällekkäisiä korkeakoulututkintojen kanssa. Tämä voi vaikeuttaa opiskelijoiden oppimista ja ohjaajien työtä, sillä kokonaisuudet eivät aina ole selkeästi rajattuja tai johdonmukaisia.

Verbi 'huomioida' on luonteeltaan passiivinen ja viittaa lähinnä suunnitteluvaiheeseen – se ei sisällä konkreettista toimintaa tai reagointia. Sen sijaan verbit kuten 'reagoida', 'soveltaa' ja 'mukauttaa' ilmaisevat aktiivista toimintaa. Myös 'tunnistaa' on käyttökelpoinen, kun halutaan korostaa havaintoa ja sen merkityksen ymmärtämistä.

27.11.2025

Huomiot tutkinnon osista ja ammattitaitovaatimuksista

Erikoisosaaminen sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisena, 15 osp

- Työyhteisössä toimiminen
 - tulkitsee ja arvioi tietoa eri lähteistä – pitää muokata, hyvä korostaa lähteen luotettavuutta

Akuuttihoito ja päivystystyö eri asiakasryhmille 45 osp

- huomioi sanan käyttö: mukauttaa toimintansa asiakkaan kulttuuri ja kielitaustan mukaan
- erikoisosaajalta pitää pystyä vaatimaan myös toimintaa huomiointi on riittämätön
- mikä on tämän kriteerin tarkoitus "arvioi lasten, iäkkäiden ja tehohoitopotilaiden hoidon erityispiirteitä" miksi pitää arvioida voisiko olla "tietää"

Asiakkaan ja läheisverkoston tukeminen, 30 osp

- kunnioittaen erilaisia tunteita ja tapoja käsitellä kuolemaa-> "kunnioittaa"

Asiakkaan toimintaympäristössä ja palvelujärjestelmässä toimiminen, 30 osp

- suunnitella, toteuttaa ja arvioida asiakas- ja palvelutilanteita toimintaympäristössä-> asiakas- ja palvelutilanteiden suunnittelu, toteuttamien ja arviointi toimintaympäristössä

Erilaisten välineistöjen huoltoprosessit, 30 osp

- Kahteen kertaan sama->
- "työskentelee työpaikan turvallisuussuunnitelman mukaisesti"
- työskentelee työpaikan turvallisuussuunnitelman mukaisesti"

Erytisryhmiin kuuluvan potilaan tuentahoidossa toimiminen, 30 osp

- Erytisryhmien määrittely alussa hyvä ajatus

Erytisvälineiden käyttäminen tuentahoidossa, 30 osp

- ei kommentoitavaa

Ikävalmentajana toimiminen, 45 osp

- rakenne poikkeaa, muissa tutkinnon osissa ammattitaitovaatimukset sisältävät "Ammattieettisyys ja lainsäädännön, määräysten ja ohjeiden noudattaminen"
- kokonaisuutena rakenne erittäin hyvä ja ammattitaitovaatimuskokonaisuudet selkeämpiä
- asiat kyllä löytyvät tutkinnon osasta mutta eivät ole logiikalta samalla tavoin kuin muut/ eivät noudata samaa logiikkaa
- erityisen hyvä, että on erikseen turvallinen ja vastuullinen toiminta ammattitaitovaatimuskokonaisuus

Ikääntyneen arjen tukeminen, 30 osp

- loogisuuden vuoksi .. näyttöön perustuvaa tietoa".. hyödyntää asiantuntevasti uusinta tietoa alan hyvistä käytänteistä ja palveluista työskennellen tutkivalla ja kehittäväällä työotteella
- Erittäin hyvä: soveltaa työssä tarvittavaa tietoa monipuolisesti ja kriittisesti

Ikääntyneen asioiden hoitamisen ohjaus, 45 osp

- ei kommentoitavaa

Ikääntyneen hoidon ja tuen edistäminen, 30 osp

- ei kommentoitavaa

Infektioidentorjunta sosiaali- ja terveydenhuollossa, 45 osp

- ei kommentoitavaa

Infektioidentorjuntatyössä toimiminen, 30 osp

27.11.2025

Kahteen kertaan s.44

- ”toimii laatusuositusten ja omavalvontasuunnitelman mukaan
toimii laatusuositusten ja omavalvontasuunnitelman mukaan”
- hyvä kokonaisuus ja erikoisosaaminen näkyy hyvin

Jalkojen hyvinvoinnin edistäminen, 30 osp

- kommentoitu aiemmin osaamisalan yhteydessä, huomioitava päällekkäisyys korkeakouluopintojen kanssa

Kestävä terveys ja sen edistäminen, 30 osp

- ei kommentoitavaa

Kliininen hoitotyö ja hoito-osaaminen sairaalaympäristössä, 30 osp

- hyvä kokonaisuus, jossa kuvattu selkeästi kliinisessä hoitotyössä tarvittava osaaminen erilaisten yksittäisten työtehtävien osalta, ammattitaitovaatimusten osalta näkyy selkeästi ero laajempaa osaamista vaativaan sairaanhoitajan tehtävään

Korkeariskisessä ruumiinavauksessa toimiminen, 15 osp

- eri kokonaisuuksien erottelu otsikoin selkeyttäsi osaamisen hankkimista ja arviointia

Kriisin hallinta ja terveyserojen kaventaminen, 30 osp

- eri kokonaisuuksien erottelu otsikoin selkeyttäsi osaamisen hankkimista ja arviointia

Lääketieteellisessä ruumiinavauksessa toimiminen, 30 osp

- eri kokonaisuuksien erottelu otsikoin selkeyttäsi osaamisen hankkimista ja arviointia
- vainajan läheisten tuki?

Mielenterveys- ja riippuvuustyö eri asiakasryhmille, 30 osp

- Moniammatillinen yhteistyö ja verkostotyö sisältö koostuu jossain määrin epäloogisesti työkyky?, ensiapu?
- päällekkäisyyttä Mielenterveys- ja riippuvuustyön menetelmien käyttäminen, 45 osp tutkinnon osan kanssa

Mielenterveys- ja riippuvuustyön menetelmien käyttäminen, 45 osp

- tunnistaa ja huomioi? käyttö
- esimiehen -> esihenkilön
- liian laajat kokonaisuudet -> lisää otsikointeja
- ammatillinen kehitys omaksi kokonaisuudeksi
- Ammatillinen osaaminen asiakaslähtöisessä mielenterveys- ja riippuvuustyössä
- ymmärtää neurobiologisia prosesseja ja niiden vaikutuksia kognitioon ja tunteisiin, tukee aivovammojen jälkikäytössä – mitä tämä tarkoittaa?
- huomioi erilaiset ohjausmenetelmät – turha koska menetelmiä on kuvattu konkreettisesti myös

Muistioireisen ja muistisairaahan tukeminen, 45 osp

- rakenne poikkeaa, muissa tutkinnon osissa ammattitaitovaatimukset sisältävät ”Ammattieettisyys ja lainsäädännön, määräysten ja ohjeiden noudattaminen”
- Yksilöllinen tuki ja kuntoutuminen ja Osallisuuden ja elämänhallinnan tukeminen
 - toimii ammattieettisten periaatteiden mukaisesti tukien asiakkaan itsemääräämisoikeutta ja aktiivista toimijuutta
 - noudattaa lainsäädäntöä, määräyksiä, suosituksia ja ohjeita, mukaan lukien ohjaus, yhteydenottoja ilmoitusvelvollisuudet
- hyvä, että Turvallinen ja vastuullinen toiminta oma kokonaisuus, voisi yhtenäistä kautta tutkinnon perusteen samalla mallilla.

27.11.2025

Neurokirjon erityispiirteiden huomiointi osallisuudessa, 30 osp

- ei kommentoitavaa

Näkövammaisten asiakkaiden näönkäytön ja liikkumistaidon ohjaus, 45 osp

- ei kommentoitavaa

Näkövammaisten asiakkaiden tiedonhallinnan välineiden ja käytön ohjaus, 30 osp

- ei kommentoitavaa

Oikeuslääketieteellisessä ruumiinavauksessa toimiminen, 30 osp

- väliotsikot!
- läheisten tukeminen?

Palliativinen hoitotyö, 45 osp

- ei kommentoitavaa

Planetaarinen terveys ja kansantaudit, 45 osp

- väliotsikot!

Ruumiinavaukseen valmistautuminen ja toiminnan ohjaaminen, 30 osp

- väliotsikot!

Saattohoitotyö ja kuolemankohtaaminen, 30 osp

- ei kommentoitavaa

Tuentahoidon toteuttaminen ja kehittäminen, 45 osp

Vaikea- ja monivammaisen asiakkaan osallisuuden ja hyvinvoinnin edistäminen, 45 osp

Onko tarkoitus, että opiskelija huomioi YK:n vammaissopimuksen periaatteet vain vuorovaikutuksessa vai olisiko kriteerin tarkoituksenmukaisempi paikka tässä tutkinnon osassa: "Ammattieettisyys ja lainsäädännön, määräysten ja ohjeiden noudattaminen" otsikon alla?

Tätä oikolukija voisi muokata: "tekee yhteistyötä läheisten, tukiverkostojen sekä vammaisjärjestöjen kanssa tukemaan osallisuutta"

Välinehuollon erityispiirteet, 30 osp

- ei kommentoitavaa

Välinehuollon toiminnanohjaus, laadunhallinta ja kehittäminen, 45 osp

- Välinehuollon toimintaympäristön ja prosessien hallinta kriteerit paikoin ehkä perustutkintotasoisia, onko tarkoituksenmukaista? myös muissa kokonaisuuksissa mielestämme päällekkäisyyttä perustutkinnon kanssa.

Yrittäjyys sosiaali- ja terveydenhuollossa, 30 osp

- ei kommentoitavaa

Asiakkaan kohtaamistaidot haastavissa tilanteissa, 30 osp

- Asiakkaan kohtaaminen ja vuorovaikutus
 - käyttää selkeää ja johdonmukaista vuorovaikutusta aggressiivisesti käyttäytyvän asiakkaan kanssa -> hyödyntää selkeää...

Asiakaslähtöinen kivunhoitotyö ja sen toteuttaminen sosiaali- ja terveydenhuollossa, 30 osp

Digimensorointi, 30 osp

- ei kommentoitavaa

Haavahoitotyö ja painehaavojen ehkäisy, 30 osp

- pitää huomioida, että tutkinnon osan tuottama osaaminen ei ole päällekkäinen korkeakoulujen erikoistumisopintojen kanssa ja toisaalta ei ole tarkoituksenmukaista, että näytössä edellytetään samankaltaista osaamista, mitä opiskelija on mahdollisesti hankkinut jo perustutkinto-opinnoissa.

Ikääntyneen hyvinvoinnin edistäminen ja tukeminen, 30 osp

- ei kommentoitavaa
- Nämä kriteerit sopisivat paremmin Ikääntyneen toimintakyky ja hyvinvointi kokonaisuuteen -> "huomioi riskilääkityksen mahdollisuuden" "ehkäisee kaatumistapaturmia"

27.11.2025

Ikääntyneiden erityiskysymykset ja gerontologinen hoitotyö, 30 osp

- ei kommentoitavaa

Kansantaudit ja voimavaraistava omahoidon ohjaus, 30 osp

- ei kommentoitavaa

Kirjaaminen ja tietohallinta sosiaali- ja terveydenhuollossa, 30 osp

- ei kommentoitavaa

Kuntoutuminen ja aktiivisen elämäntavan edistäminen, 30 osp

Ohjaus ja koulutusosaaminen sosiaali ja terveydenhuollossa, 30 osp

- mielestämme kriteeri turha, koska toistoa: Työyhteisössä toimiminen noudattaa työpaikan ohjeita, arvoja ja toimintaperiaatteita opetustilanteissa

Rokottaminen lähihoitajan vastuualueella, 30 osp olemme lausuneet tästä aiemmin ei tarvetta muutoksille

Seksuaali- ja lisääntymisterveyden edistäminen ja ohjaus, 30 osp

Seksuaali- ja lisääntymisterveyden edistäminen ja ohjaus, 30 osp tutkinnon osa on sisällöltään merkittävästi päällekkäinen kättilökoulutuksen ja -tutkinnon kanssa. Se ulottuu kättilöiden ammatilliselle alueelle, mikä herättää huolen potilasturvallisuudesta ja pätevyysvaatimusten madaltumisesta.

Kättilöt ovat seksuaali- ja lisääntymisterveyden asiantuntijoita ja tähän tehtävään pätevöityneitä. Tarvittava seksuaali- ja lisääntymisterveyden osaaminen voidaan hankkia kouluttautumalla kättilöksi. Kun seksuaali- ja lisääntymisterveyden osaamista tarvitaan, tulee hyödyntää kättilön ammattitaitoa.

Kättilökoulutus on laajuudeltaan 270 opintopistettä, sisältäen sairaanhoitajan tutkinnon opinnot sekä kättilön erikoisosaamisen. Seksuaali- ja lisääntymisterveyden kokonaisuus kattaa kättilöopinnoissa 60 opintopistettä (KÄTILÖN AMMATILLISEN OSAAMISEN KUVAUS: <https://www.metropolia.fi/sites/default/files/documents/Tutkinto-ohjelmat/katilon-ammattillisen-osaamisen-kuvaus.pdf>), ja siihen sisältyy ammattitaitoa edistävät harjoittelut.

Kannatamme lähihoitajien urapolkujen edistämistä erikoisammattitutkinnoilla. Tämä ei kuitenkaan saa tapahtua muiden korkeakoulutettujen ammattiryhmien tai potilasturvallisuuden kustannuksella. Näemme uhkana, että laaja-alaista osaamista edellyttävä kättilön työ (EQF 6) korvataan säästöpainneissa madaltamalla pätevyysvaatimuksia (EQF 5).

Tutkinnon osan ammattitaitovaatimukset, kuten tiedon ja tuen antaminen raskausajasta, synnytyksestä, vanhemmuudesta, imetyksestä ja varhaisesta vuorovaikutuksesta, kuuluvat kättilön osaamisalueeseen. Laajuudeltaan 30 osp ei voi tuottaa syvällistä ja laajaa osaamista, jota tavoitteet edellyttävät.

Pidämme esitettyä tutkinnon osaa päällekkäisenä ja tarkoituksenmukaisuudeltaan kyseenalaisena. Seksuaali- ja lisääntymisterveyden asiantuntijuus kuuluu kättilöille, ja sen varmistaminen on potilasturvallisuuden kannalta välttämätöntä.

Esitämme, että tutkinnon osaa ei hyväksytä nykyisessä muodossaan, sillä sen sisältö on selkeästi kättilöiden pätevyysalueeseen kuuluvaa. Lisäksi tulee kehittää jokin muu kokonaisuus, joka mahdollistaa lähihoitajille urapolkujen etenemisen ilman, että se vaarantaa potilasturvallisuutta tai kaventaa kättilöiden ammatillista aluetta ja roolia. Mielestämme tässä tutkinnon osassa ei ole huomioitu työelämätarvetta eikä siten olisi työelämälähtöinen.

Seksuaali- ja lisääntymisterveyden edistäminen

Opiskelija

- käyttää tietoa seksuaali- ja lisääntymisterveydestä ja sen edistämisestä
- toteuttaa yksilö- ja yhteisötasoisia terveyden edistämistä -> seksuaali- ja lisääntymisterveyden osalta tämä sisältyy kättilökoulutukseen ja on olennaista kättilön osaamista

27.11.2025

- huomioi toiminnassaan ja vuorovaikutuksessaan asiakkaan iän, kehitysvaiheen, kulttuuritaustan ja elämäntilanteen -> kättilökoulutukseen sisältyvää, olennaista kättilön osaamista
- tunnistaa ja käsittelee asiakkaan kanssa seksuaalisuuteen liittyviä kysymyksiä -> kättilökoulutukseen sisältyvää, olennaista kättilön osaamista
- edistää ehkäisyn ja sukupuolitautilien ehkäisyä -> kättilökoulutukseen sisältyvää, olennaista kättilön osaamista
- ohjaa asiakasta turvalliseen seksuaalikäyttäytymiseen ja palvelujen käyttöön
- tukea raskauteen, synnytykseen, raskauden keskeytykseen ja lapsettomuuteen liittyvissä tilanteissa empaattisesti ja ammatillisesti -> kättilökoulutukseen sisältyvää, olennaista kättilön osaamista
- toteuttaa terveyden edistämisen toimia yhteisöissä, oppilaitoksissa ja digitaalisissa ympäristöissä -> kättilökoulutukseen sisältyvää, olennaista kättilön osaamista
- ohjaa koskemattomuuteen liittyvissä asioissa -> kättilökoulutukseen sisältyvää, olennaista kättilön osaamista
- ohjaa ja tukee väkivalta tai hyväksikäyttötilanteessa asiakasta ja hänen läheistään -> kättilökoulutukseen sisältyvää, olennaista kättilön osaamista

Lisääntymisterveyden hoitotyö ja palveluohjaus

Erikoisammattitutkinnon opiskelijalle ehdotetut osaamisalueet (osaamiskuvaukset? osaamistavoitteet?) ovat kättilökoulutukseen sisältyviä kokonaisuuksia.

Opiskelija

- toteuttaa lisääntymisterveyteen liittyviä perushoidon ja näytteenoton tehtäviä - tällä viitattaneen mm. papa ja HPV, sukupuolitautiltestaukseen yms, olennaista kättilön osaamista, sisältyy kättilökoulutukseen
- tukee asiakasta ehkäisyn käytössä, seurannassa ja muutoksissa
- -> kättilökoulutukseen sisältyvää, olennaista kättilön osaamista
- tunnistaa lääketieteisen konsultaation tarpeen -> kättilökoulutukseen sisältyvää, olennaista kättilön osaamista
- antaa tietoa ja tukea raskausajasta, synnytyksestä, vanhemmuudesta, imetyksestä ja varhaisesta vuorovaikutuksesta -> päällekkäinen korkeakoulututkinnon kanssa täysin kättilökoulutukseen sisältyvää, erittäin olennaista kättilön osaamista
- tunnistaa lapsettomuuteen, keskenmenoon ja perhesuunnitteluun liittyviä psyykkisiä ja sosiaalisia tuen tarpeita -> kättilökoulutukseen sisältyvää, olennaista kättilön osaamista
- käyttää motivoivaa ja ratkaisukeskeistä ohjausotetta tukien asiakkaan omaa toimijuutta ja päätöksentekoa -> kättilökoulutukseen sisältyvää, olennaista kättilön osaamista
- toteuttaa seksuaali- ja lisääntymisterveyden ohjausta asiakaslähtöisesti, tavoitteellisesti ja vuorovaikutteisesti -> kättilökoulutukseen sisältyvää, olennaista kättilön osaamista
- tekee yhteistyötä moniammatillisesti asiakkaan kokonaisvaltaisen tuen varmistamiseksi -> kättilökoulutukseen sisältyvää, olennaista kättilön osaamista
- hyödyntää toiminnallisia ja digitaalisia menetelmiä -> kättilökoulutukseen sisältyvää, olennaista kättilön osaamista
- tunnistaa tilanteet, joissa asiakkaan turvallisuus tai hyvinvointi on vaarantunut -> kättilökoulutukseen sisältyvää, olennaista kättilön osaamista

27.11.2025

- ohjata asiakas tarvittaessa oikeaan palveluun -> kättilökoulutukseen sisältyvää, olennaista kättilön osaamista

Sosiaali ja terveydenhuollon kotiin vietävät palvelut sekä palvelujen ja tuotannon kehittäminen, 30 osp

- ei kommentoitavaa

Suun terveyden edistäminen sosiaali ja terveydenhuollossa, 30 osp

- kuinka paljon tämä lisää hammashoitajan osaamista, monet asiat vaikuttaisivat perustutkinnon tasoiselta esimerkiksi: ”käyttää tietoa hampaiston kehitysvaiheista ja suun terveydestä • tunnistaa terveen suun merkit, ymmärtää ravinnon, ksylitolin ja fluorin merkityksen suun terveydelle jne ” toisaalta pitää huomioida, että päällekkäisyys suuhygienistin osaamisen kanssa ei ole tarkoituksenmukaista. Onko tutkinnon osa kohdennettu opiskelijoille, jotka opiskelevat vaikka ikääntyneiden, mielenterveys & riippuvuus osaamisalaa? Heille tämä tutkinnon osa olisi tällaisenaan varmasti hyvä kokonaisuus. Varsinaisessa työelämässä sitten hyvinkin tarpeellinen. Sen sijaan, muuten sisältö kuvaa hammashoitajan perusosaamista, eikä siten ole tarkoituksenmukainen valinnainen tutkinnon osa hammashoitajalle. Näin ollen ei myöskään ole päällekkäinen esimerkiksi suuhygienisti amk koulutuksen kanssa.

Teknologiat osana palvelujärjestelmää, 30 osp

- tuntee laitteen käyttötarkoituksen, käyttöohjeet ja rajoitteet – riittääkö, että opiskelija osoittaa tuntevansa yhden laitteen em. ominaisuudet? Varautuminen, huoltovarmuus ja kriisinhallinta sosiaali ja terveydenhuollossa, 30 osp
- erittäin tärkeä ja ajankohtainen tutkinnon osa

Yhdenvertaiset palvelut ja vähemmistöryhmien terveyden edistäminen, 30 osp

- ei kommentoitavaa

Yhteenveto lausunnosta

Tehy ry korostaa, että erikoisammattitutkinnon tulee tuottaa osaamista, joka ei ole päällekkäistä korkeakoulututkintojen kanssa. Päällekkäisyys esimerkiksi kättilö-, sairaanhoitaja-, suuhygienisti- tai jalkaterapeuttikoulutuksen sisältöjen kanssa ei ole hyväksyttävää. Tämä on välttämätöntä koulutusjärjestelmän johdonmukaisuuden, potilasturvallisuuden ja opiskelijoiden motivaation kannalta.

Tutkinnon perusteissa on pääosin huomioitu työelämälähtöisyys, mutta useissa osaamisaloissa ja tutkinnon osissa esiintyy merkittävää päällekkäisyyttä korkeakoulutasoisen osaamisen kanssa. Erityisen kriittisiä ovat:

Seksuaali- ja lisääntymisterveyden edistäminen ja ohjaus (30 osp)

Sisällöltään päällekkäinen kättilökoulutuksen kanssa (kättilökoulutus 270 op, sisältäen 60 op seksuaali- ja lisääntymisterveyttä). Kättilön työ edellyttää EQF 6 -tason osaamista, kun erikoisammattitutkinto on EQF 5. Esitämme, että tutkinnon osaa ei hyväksytä nykyisessä muodossa.

Akuuttihoitotyön osaamisala

Ammattitaitovaatimukset liian vaativia EQF 5 -tasolle (esim. lääkehoidon toteuttaminen tehohoidossa).

Infektioiden ehkäisy ja torjunta

Tärkeä osaamisala, mutta koulutus ei saa tuottaa päällekkäistä osaamista korkeakoulutasoisen koulutuksen tai erikoistumisen kanssa.

27.11.2025

Jalkojen hyvinvoinnin osaamisala

Riskijalkojen hoito ja haavanhoito kuuluvat jalkaterapeuteille (AMK). Selkeä työnjako on säilytettävä.

Kuntoutus-, tuki- ja ohjauspalvelut

Ammattitaitovaatimuksissa päällekkäisyyttä kuntoutuksen ohjaajan AMK-tutkinnon kanssa.

EQF-tasot ja potilasturvallisuus

Erikoisammattitutkinto on EQF 5, kun taas sairaanhoitaja ja kätilö ovat EQF 6. Vaativissa yksiköissä (päivystys, tehohoito) tehtävät edellyttävät laaja-alaista osaamista, jota EQF 5 ei voi korvata. Pätevyysvaatimusten madaltaminen säästöpainneissa vaarantaa potilasturvallisuuden.

Tutkintonimikkeet

Pääosin tarkoituksenmukaisia, mutta joitakin nimikkeitä tulee täsmentää. Ehdotamme EAT-tunnuksen lisäämistä nimikkeisiin selkeyden vuoksi.

Tehy esittää, että tutkinnon perusteet tarkistetaan siten, että päällekkäisyys korkeakoulututkintojen kanssa poistetaan ja osaamisalat rajataan selkeästi. Lisäksi tulee kehittää vaihtoehtoisia kokonaisuuksia, jotka tukevat lähihoitajien urapolkuja ilman, että ne vaarantavat potilasturvallisuutta tai kaventavat korkeakoulutettujen ammatillista roolia. EQF-tasojen eron säilyttäminen on välttämätöntä.

Helsingissä 27.11.2025

Millariikka Rytönen
puheenjohtaja
Tehy ry

Lisätiedot: Kirsi Coco koulutuspoliittinen asiantuntija kirsi.coco@tehy.fi
